

Rode Kruis zegels 1914, samen gemaakt, weinig gemeen.

Rudy De Vos

In 1914, in het begin van WO I, werden de twee eerste Rode Kruis zegels uitgegeven, waarvan de basis door dezelfde ontwerper, John Mac Donald, was voorbereid met het oog op de uitgifte van een nieuwe serie van 13 postzegels ter vervanging van de postzegelreeks van 1912. Aan twee ontwerpen, de “Beeltenis van Koning Albert I” en het “Monument de Merode” werden hiertoe noodzakelijke wijzigingen aangebracht. ⁽¹⁾

Bij het “Monument de Merode” hebben de vellen 3 panelen van 5 x 5 zegels; bij “Koning Albert I” bestaat een vel uit een bovenste en onderste paneel van 15 x 10 zegels.

Door oorlogsomstandigheden werden de zegels gedrukt in Antwerpen door de drukkerij Verschueren. Toen de stad door de Duitsers werd bezet, werd al het materiaal inclusief de gedrukte vellen ingepakt. Over het vernietigen van het drukmateriaal bestaat enige onzekerheid. ⁽²⁾ Vast staat dat er in de eerste helft van de oorlog clandestien in dezelfde drukkerij massa's postzegelvellen werden geproduceerd, met de bedoeling ze aan de postzegelverzamelaars te slijten. De vervalsingen van deze Rode Kruis reeksen zijn voldoende beschreven zodat ze van de originele druk kunnen worden onderscheiden. De papierverschillen (karton, zijde, kleur) en de gesloten letter Q zijn de gekendste criteria.

Maar is dit voor beide rode kruis reeksen even eenvoudig? In hoeverre kunnen deze series met elkaar worden vergeleken?

De valse zegels “Monument de Merode” zijn relatief gemakkelijk herkenbaar. Een regelmatig uit vierkantjes bestaand patroon in het vlak met het woord BELGIE, ook links van het woord en onder de rode kruisschilden, is voorbehouden voor echte zegels “Standbeeld de Merode”.

Fig. 1 ►

Voor de zegels “Koning Albert I” is een gedeelte slechts identificeerbaar op basis van het verschil in gom en / of de rode kleur van het kruis (5 en 20 centiemen).

Voor enige extra hulp bij de identificatie zorgen : de zegels verbonden met de linker of rechter rand van het paneel, de vorm van de rode kruizen en de plaatfouten. Onderstaande gegevens gelden alleen voor de zegels gedrukt in opdracht van de Belgische Staat.

1. Een extra hulp : zegels naast de velranden.

Fig 2a – Bovenste paneel – zegels 1 & 2 / 16 & 17 – doorlopende perforatie in linker rand

Fig 2b – Paneel 2 – zegels 6 & 7 / 11 & 12 – ontbrekende perforatie linker zegel

De perforatie bij de Albert I serie loopt ongeveer één zegelbreedte in de linker rand van het paneel; de rechter rand is niet geperforeerd. Voor de Merode serie is er bij de zegels naast de linker rand een grotere afstand tussen de 2 uiterst linker tandingaten (fig. 2).

2. Nog een extra hulp : de rode kruizen.

Uit de studie van de zegels “Standbeeld de Merode” blijkt dat voor elke postzegel van de drie waarden in het geheel van de 3 panelen de vorm van de rode kruizen verschillend is. In een tweede drukdoorgang werden de kruizen voor de zegels 5 en 20 centiemen echter met dezelfde drukplaat aangebracht zodat de vorm van de kruizen op overeenkomstige plaatsen in een vel identiek zijn. ⁽³⁾

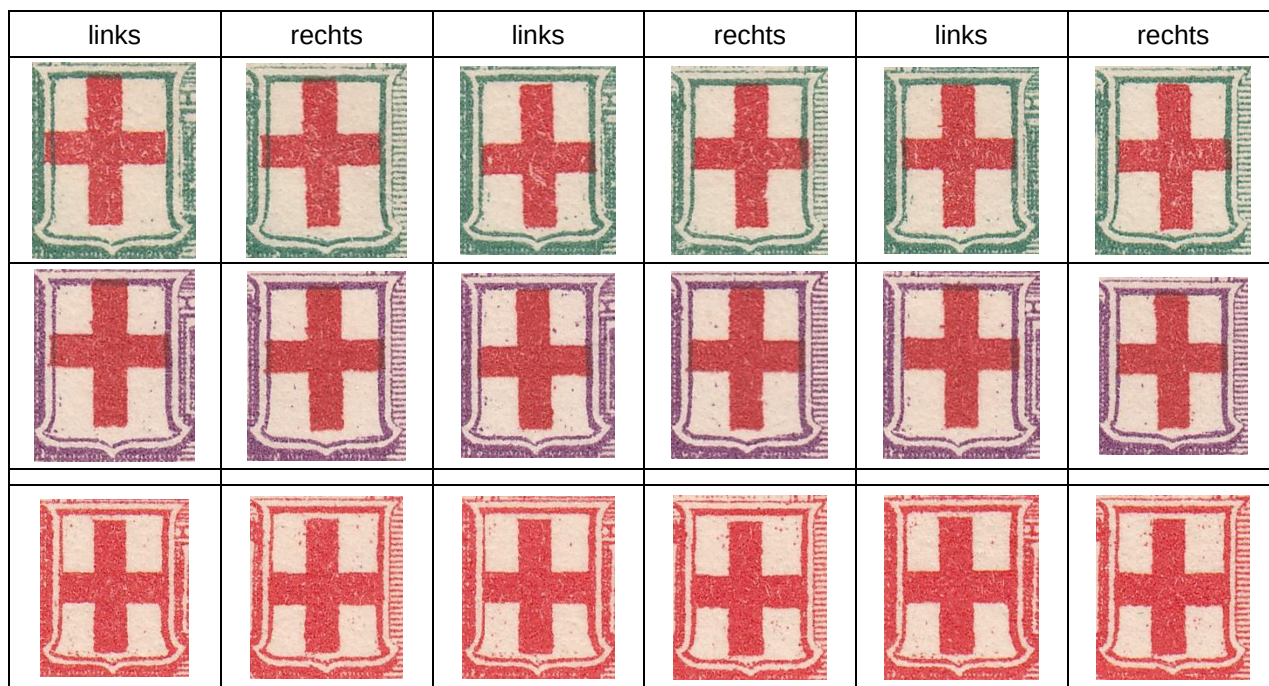

Fig 3 – paneel 3 – zegels 1 / 3 linker en rechter kruis voor 5, 10 en 20 centiemen (Standbeeld de Merode)

Bij de reeks “Koning Albert I” konden geen overeenkomsten worden gevonden tussen de vorm van de rode kruizen op de panelen van dezelfde zegelwaarden, alsook op de overeenkomstige panelen van de verschillende zegelwaarden.

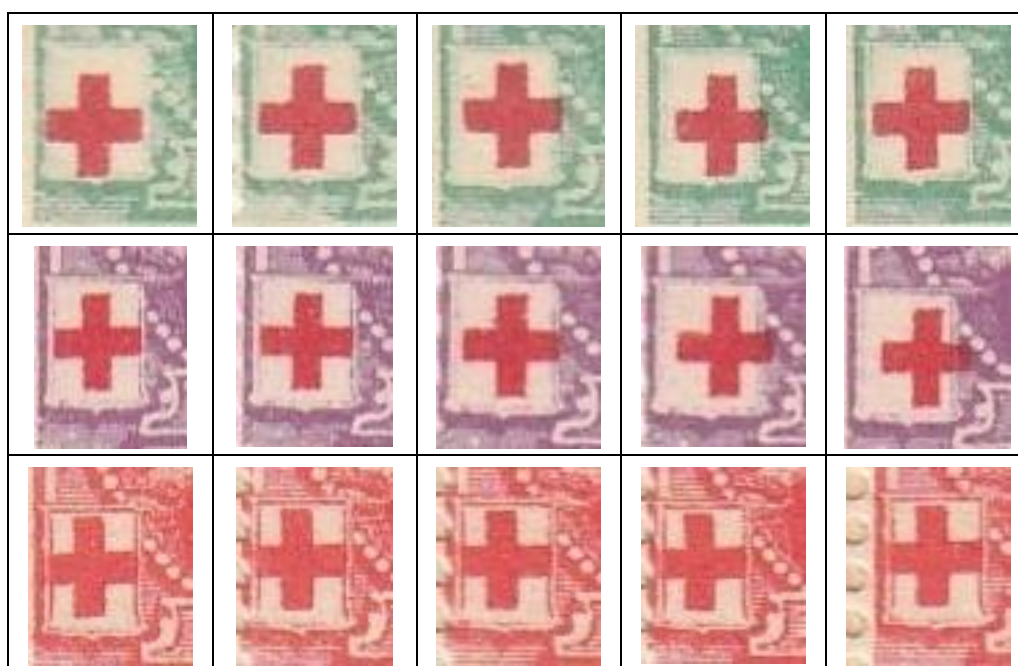

Fig 4 – bovenste paneel – zegels 26 / 30 voor 5, 10 en 20 centiemen (Koning Albert I)

3. Nog meer hulp : de plaatfouten

Elke postzegel van de Merode serie (225 verschillende) heeft minimum 1 plaatfout. ⁽³⁾

Dit is niet het geval bij de Albert I zegels. Bovendien heeft een zegel zelden meer dan 1 plaatfout.

Uit een vergelijking van de plaatfouten van beide reeksen volgt:

- Het grootste aantal plaatfouten werd geteld bij de Merode zegels 20c (291); voor de Albert I zegels is dit 218 op de 5 centiemen. Fig. 5 toont de posities van de niet rode zegel-specifieke plaatfouten op de eerste 75 zegels van het bovenste paneel van de 5 centiemen.

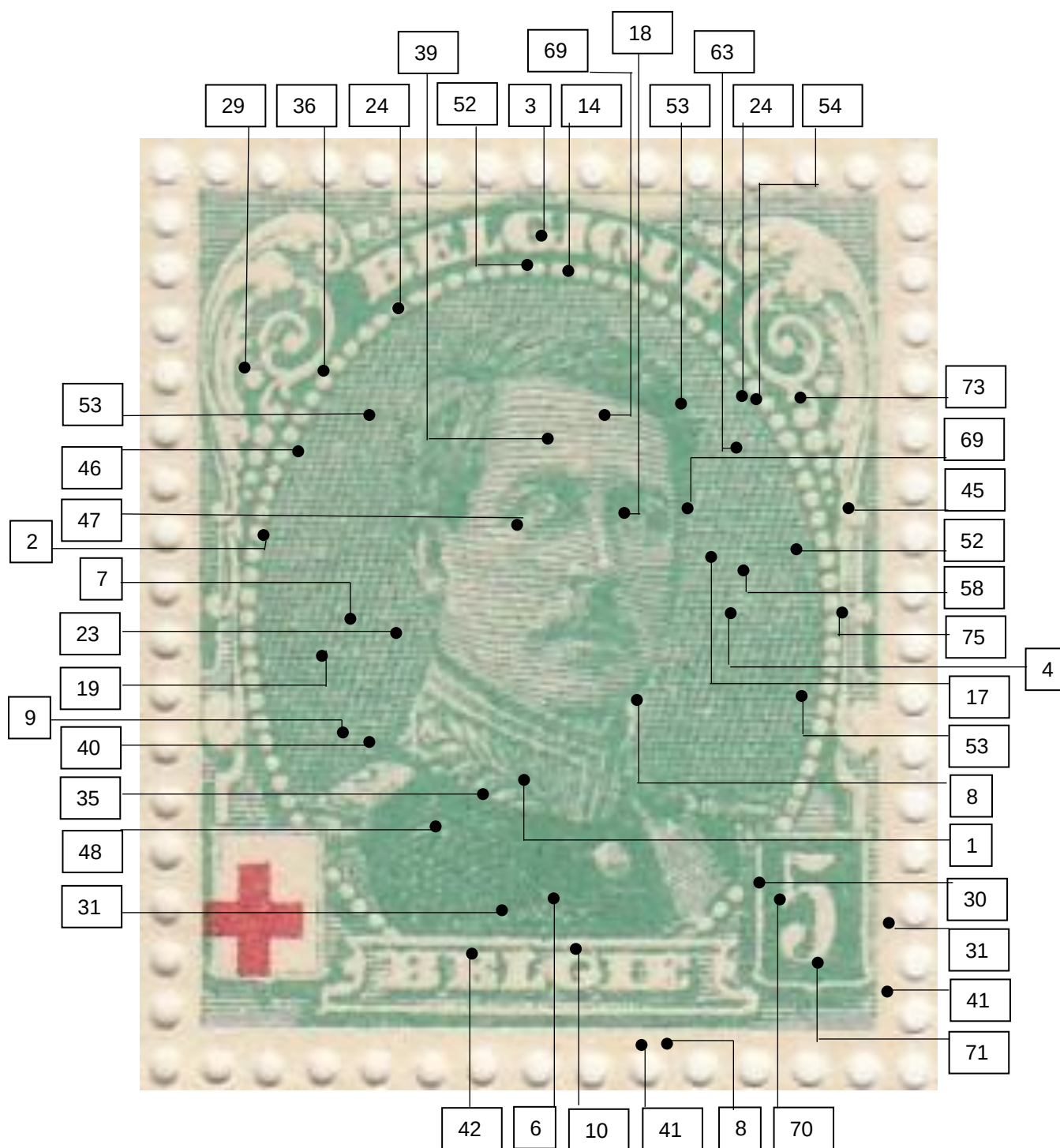

Fig 5. Bovenste paneel - zegels 90 en 145 zijn de enige van de 150 zegels in dit paneel die geen samengesmolten parels onder de letters BE van Belgique hebben.

- Er zijn bijna dubbel zoveel plaatfouten bij de “Standbeeld de Merode” reeks.
- In tegenstelling tot de Merode zegels zijn er bij de Albert I zegels geen waarde-gemeenschappelijke plaatfouten. De verschillende zegeltypes, algemeen beschreven als types I en II, op elk van de waarden van Albert I zegels worden niet gerekend als plaatfouten ⁽⁴⁾.
- Er zijn bij beide reeksen op de 5 en 20 centiemen zegels zeer veel kleine “rode spatten” aanwezig en de hoeveelheid, die door de grootte en duidelijkheid als rode plaatfout werd weerhouden, is procentueel voor beide reeksen vergelijkbaar : rond 20% van het totale aantal. Bij de 5 centiem Albert I-zegels zijn er duidelijk meer dan bij de 20 centiemen ! Op fig.6 zijn enkele rode plaatfouten afgebeeld.

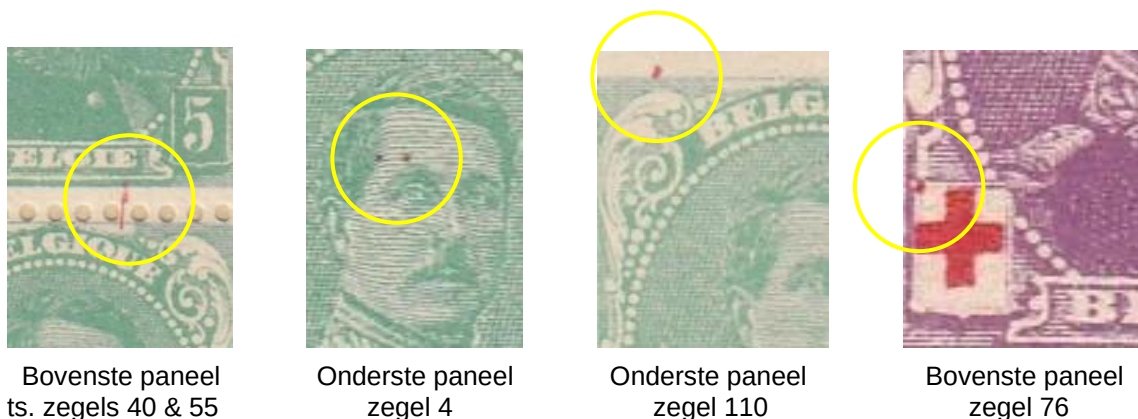
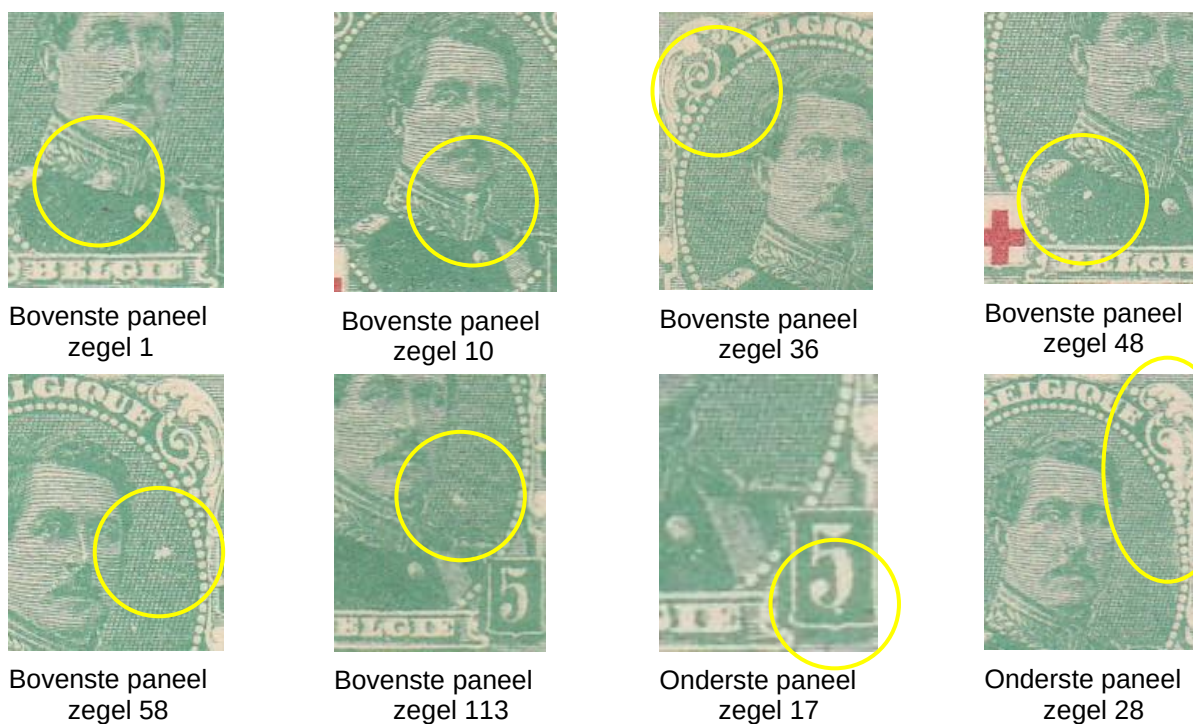

Fig. 6 – enkele rode plaatfouten op de Albert I zegels

- Het aantal plaatfouten met de drukkleur is, over alle zegelwaarden, duidelijk verschillend : meer dan 70% voor de Merode t.o.v. 5% bij de Albert I zegels.
- Er is een groot verschil in het voorkomen van kleurloze plaatfouten : 8,5% bij de Merode zegels en 76% bij de Albert I zegels.

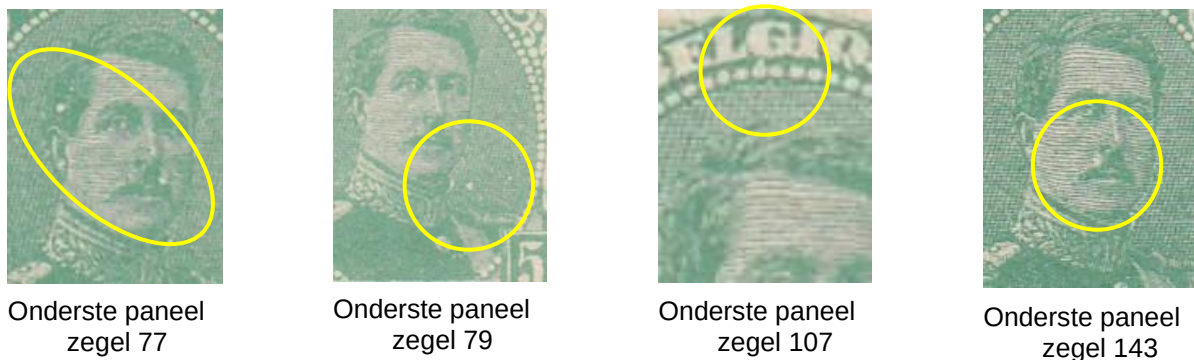

Fig 7 : Plaatfouten op de 5 centiem zegels " Koning Albert I"

- Door beschadiging van de drukplaat van het bovenste paneel van de 5 centiem zijn er een aantal zegels onvolledig gekleurd : posities 24 & 25 & 26 en 43 & 44 & 45 alsook 73 & 74

Fig 8. Beschadigingen bovenste paneel – zegels 24 & 25 & 26 met plaatfouten op zegel 24

- 50% van de niet rode plaatfouten bij de 20 centiem zegels "koning Albert I" zijn met het ongewapende oog zichtbaar. Fig. 9 toont de posities van de niet rode zegel-specifieke plaatfouten op het bovenste paneel van de 20 centiem (alle 150 zegels).

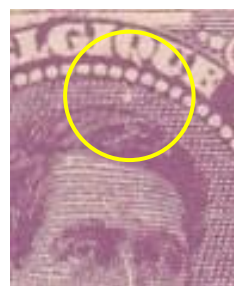

Onderste paneel
zegel 66

Onderste paneel
zegel 81

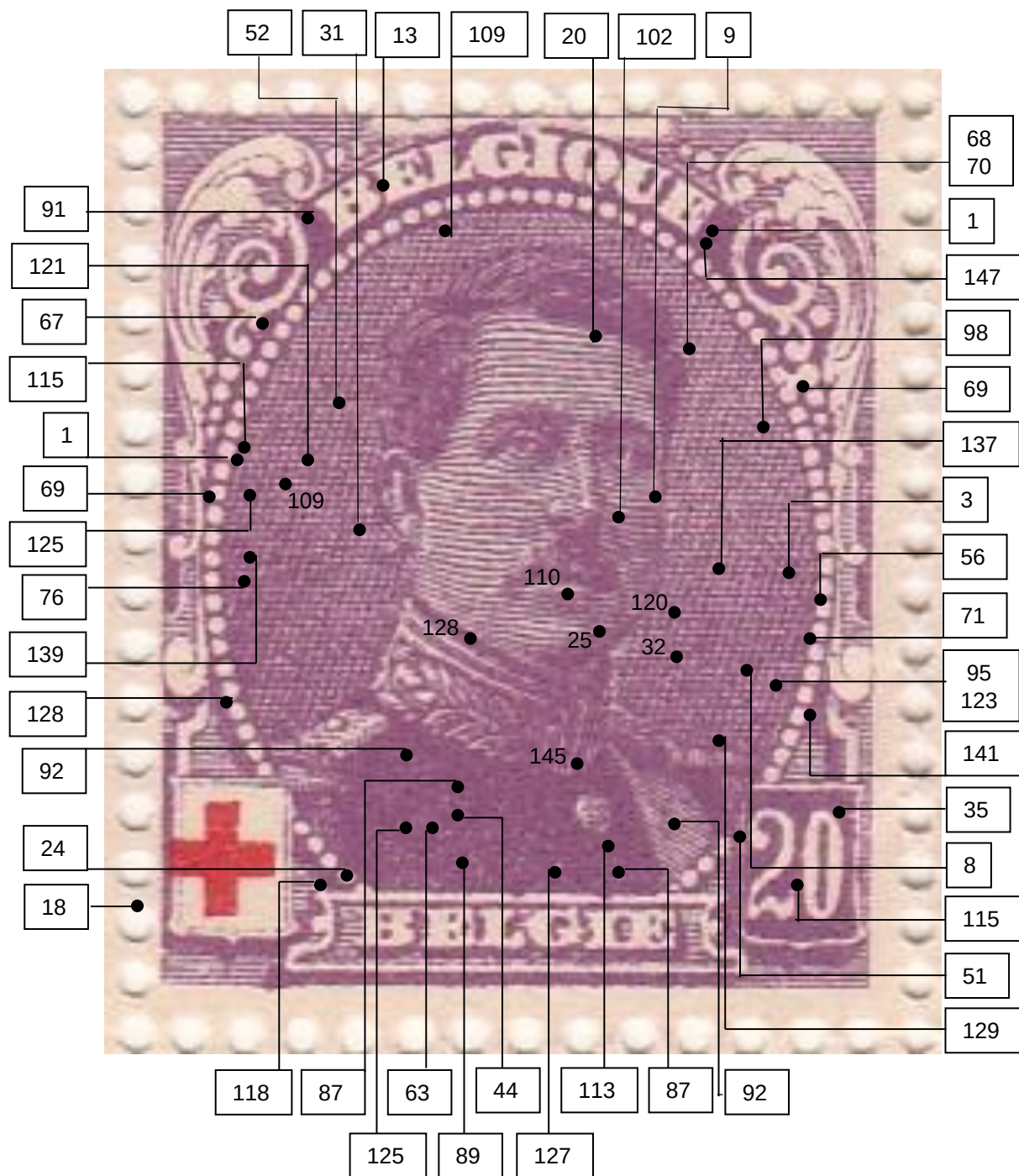

Onderste paneel
zegel 97

Onderste paneel
zegel 112

Fig. 9 : Plaatfouten op de 20 centiemmen zegels "Koning Albert I".

Figuur 10 : Bovenste paneel - zegels 44, 91, 124, 138 en 150 zijn de enige van de 150 zegels in dit paneel waarbij de parels in de parelkrans rechtsboven niet met elkaar en met de eerste parel onder de grote krul verbonden zijn.

In het verleden was er reeds uitgebreid aandacht voor de rode kruiszegel Albert I met waarde 10 centiem.⁽⁵⁾ De plaatfouten in dat artikel vermeld, zijn samen met anderen, in tabellen ondergebracht (29 en 22 voor resp. het bovenste en onderste paneel). Enkele beelden worden in onderstaande figuur getoond.

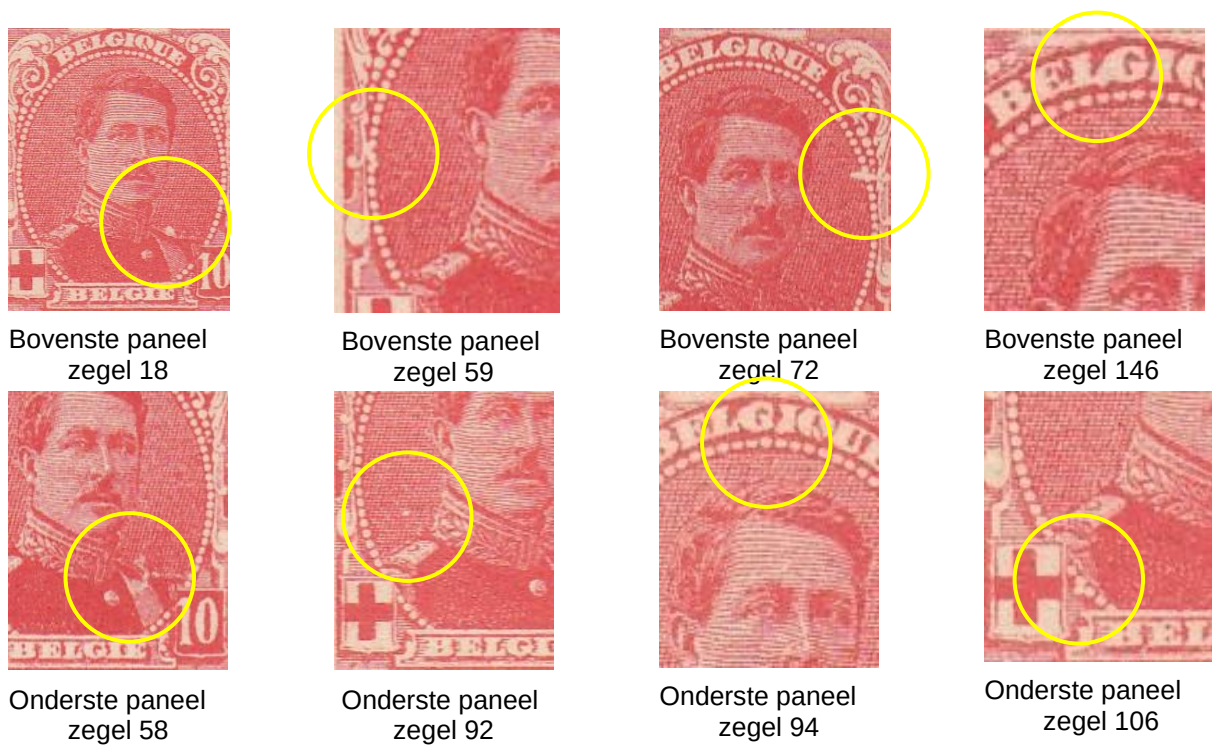

Fig. 11 : Plaatfouten op de 10 centiem zegels "Koning Albert I"

- (1) Essais de Belgique – Belgium Proofs – dr. Jacques Stes – 2009
- (2) De 1ste, 2de en 3de Rode Kruis uitgifte, Collector Revue nr. 2 & 3 – Piet Van San – 2001
- (3) De Belgische postzegeluitgifte 1914 Monument de Merode – Rudy De Vos – 2017
- (4) De Belgische Rode Kruis zegels, Catalogus Brabantphil'14 – Rudy De Vos - 2014
- (5) De Belgische Rode Kruis zegel nr. 130, Fnip nieuws – Rudy De Vos – 2009